УДК 658.5:338.2
JEL Classification M11, M2, O20

Ольга Приймук, к.е.н., доц.
(доцент каф. «Економіка, маркетинг та бізнес-адміністрування», Державний університет інфраструктури та технологій)
ORCID ID 0000-0003-1265-272X
Лариса Ковальчук
(магістр групи 1-БА, Державний університет інфраструктури та технологій)
Тетяна Максименко
(магістр групи 1-БА, Державний університет інфраструктури та технологій)

ЦІЛІ, ПРИНЦИПИ ТА ПЕРЕВАГИ ЗАСТОСУВАННЯ БЮДЖЕТНОГО УПРАВЛІННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Для сучасних підприємств бюджетне управління є не тільки процесом формування бюджетів, а й управлінською технологією, що ґрунтується на трансформації його цілей і завдань у систему бюджетів, організації контролю за їх виконанням, аналізі відхилень і коригування господарської діяльності з метою досягнення поставлених цілей. Бюджетне управління складається із заходів, що спрямовуються на економічний розвиток підприємства, реалізацію та оцінку плану надання послуг та зростання капітальних активів.

Основою ефективного впровадження та функціонування бюджетування на підприємстві є розробка науково-обґрунтованих принципів, які визначають характер та зміст діяльності підприємства. У статті надається характеристика основних принципів бюджетного управління та їх компонентів, за допомогою яких керівництво підприємства, яке приймає управлінські рішення, зможе досягти поставлених стратегічних цілей.

Значними перевагами застосування бюджетного управління є підвищення перспективи управління на підприємстві в цілому, виявлення проблем та своєчасне прийняття необхідних управлінських рішень, координація діяльності усіх структурних підрозділів, встановлення критеріїв швидкого оцінювання ефективності і коригування неефективних видів діяльності, мотивація відповідальних осіб до раціонального використання ресурсів.

Ключові слова: *бюджетування, бюджетне управління, стратегічні цілі, економічний розвиток підприємства, принципи бюджетування*

© Приймук О. Р., Ковальчук Л. В., Максименко Т. О., 2019

Постановка проблеми. На сучасному етапі ефективне функціонування підприємства неможливе без застосування бюджетного управління та управлінського обліку. Але більшість підприємств не використовують ці системи одночасно, у єдиному інформаційному просторі.

Для ефективного управління, прийняття правильних рішень і досягнення бажаних результатів керівникам та менеджерам слід використовувати бюджети діяльності підприємства, які є основою фінансового планування та прийняття рішень. Головною задачею фінансової служби є порівняння планових та фактичних показників, які мають різні бази аналітики для кожної системи. Оперативний контроль виконання бюджету є дуже трудомістким і найчастіше подається керівникові із запізненням та низькою якістю.

Саме система бюджетного управління дозволяє уникнути таких технічних проблем, оскільки вона містить і управлінський облік, і систему бюджетування, які використовують одні й ті ж самі аналітики, тобто при плануванні та обліку застосовуються однакові управлінські рахунки, статті доходів та витрат, руху грошових засобів тощо. В результаті чого план відповідає факту і навпаки. Це дозволяє легко вирішувати технічні проблеми, тому і виникає необхідність більш детального вивчення застосування системи бюджетного управління на сучасних підприємствах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На сучасних українських підприємствах все більш використовується практика бюджетного управління. Даними питаннями займалися такі вітчизняні та зарубіжні вчені як М. Д. Білик [1], І. А. Бланк [3], А. П. Дугельний [4], Т. О. Ілляшенко [5], О. Є. Кузьмін [7], А. А. Попов [9], В. П. Савчук [10], В. Хруцький [11], О.В. Ярмоліцька [13] тощо. Незважаючи на значні досягнення в теорії та практиці бюджетування все ще виникають ускладнення щодо застосування бюджетного управління на вітчизняних підприємствах.

Мета статті полягає у розкритті основного змісту та переваг бюджетного управління на підприємстві для узгодження своїх стратегічних та поточних планів, оцінки в монетарних показниках планових та фактичних результатів діяльності, гармонізації існуючих потреб з наявними ресурсами, а також розрахувати результати тих чи інших управлінських рішень.

Виклад основного матеріалу дослідження. Управління підприємством здійснюється відповідно управлінського циклу, який включає такі етапи: постановка цілей, планування, виконання, контроль, аналіз та виконання коригуючих дій. Відсутність одного чи декількох елементів управлінського циклу приводить систему до втрати ефективності та керованості. Бюджетне управління є підсистемою системи управління підприємством за центрами фінансової відповідальності, яке за допомогою бюджетів дозволяє досягати поставлених цілей шляхом найбільш ефективного використання ресурсів.

Для сучасних підприємств бюджетне управління є не тільки процесом формування бюджетів, а й управлінською технологією, що ґрунтується на трансформації його цілей і завдань у систему бюджетів, організації контролю за їх виконанням, аналізі відхилень і коригування господарської діяльності з метою досягнення поставлених цілей [4].

Бюджетне управління дає можливість керівникам розподілити обов'язки та повноваження, допомогти у складанні стратегічних планів, аналізі різноманітних

розрахункових та фактичних результатів, розробити основу оцінки ефективності операцій. Тобто, бюджетне управління включає практично весь спектр управлінської діяльності від планування та формулювання політики до кінцевої функції контролю за різними видами діяльності підприємства [9].

Бюджетне управління складається із заходів, що спрямовуються на економічний розвиток підприємства, реалізацію та оцінку плану надання послуг та зростання капітальних активів. Основними ознаками його є те, що воно орієнтоване на довгострокову перспективу, встановлює зв'язки з широкими організаційними цілями, зосереджує бюджетні рішення на результатах, залучає та сприяє ефективній комунікації з зацікавленими сторонами, надає стимули керівництву та працівникам. Ці ключові характеристики бюджетного управління чітко показують, що бюджет є не тільки встановленням балансу між доходами та витратами у короткостроковій перспективі (один рік), а й має стратегічний характер, охоплюючи багаторічний фінансово-операційний план, що виділяє ресурси на основі визначених цілей [11]. Правильно організоване бюджетне управління виходить за межі традиційної концепції контролю витрат, оскільки надає можливість забезпечити стимулювання та гнучкість роботи менеджерів різних центрів відповідальності, що, в свою чергу, може привести до підвищення ефективності діяльності всього підприємства в цілому. Основні цілі бюджетного управління на підприємстві подані на рис. 1.

Загалом бюджети складаються на основі прогнозів щодо ринкових відносин, умов постачання та попиту на продукцію (послуги) підприємства. Тому формування бюджетів змусить керівництво всіх рівнів заздалегідь планувати різні заходи у поточній діяльності підприємства. Це допомагає у створенні та перегляді бізнес-політики організації.

Бюджетний контроль є важливим інструментом управлінського контролю на будь-якому підприємстві. Він повідомляє про значні відмінності, які виникають у різних структурних підрозділах, від нижчих ланок до вищого керівництва організації. Оскільки окремі бюджети готуються до кожного відділу, стає легше визначити слабкі місця і джерела витрачання часу, грошей і ресурсів.

Бюджетне управління повинно забезпечити ефективну координацію між різними підрозділами підприємства.

Встановлення планових показників змушує і стимулює кожен відділ підприємства досягати максимальної ефективності у використанні людської праці, обладнання та устаткування, сировини та матеріалів, методів і фінансових ресурсів.

Усі бюджети, як правило, виражаються у фінансовому плані підприємства, який надається фінансовим установам для отримання інвестицій для розвитку та модернізації діяльності.

На основі аналізу розробок сучасних вчених-економістів щодо бюджетування виділимо такі принципи бюджетного управління на підприємстві [1, 3, 6, 7, 9, 11, 12].

1. Встановлення стратегічних цілей діяльності підприємства для прийняття управлінських рішень керівництвом. Цей принцип передбачає розробку низки цілей для визначення загального напряму діяльності підприємства. Дані цілі служать основою для розробки політики та програми, що включає види діяльності та обсяги реалізації продукції (послуг), а також придбання та утримання капітальних активів. Цілі розробляються після проведення маркетингової оцінки попиту та пропозиції продукції на ринку, інших зовнішніх факторів, а також аналізу внутрішніх можливостей виробництва та реалізації продукції.

Рис. 1. **Цілі бюджетного управління на підприємстві**

Джерело: розроблено автором Приймук О.Р.

2. Розробка заходів для досягнення встановлених цілей. Цей принцип передбачає створення конкретної політики, планів, програм, і стратегії управління, необхідних для досягнення довгострокових цілей. У той час як стратегічні цілі встановлюють загальний напрямок діяльності підприємства, то політика, плани і програми визначають як керівництво буде йти для досягнення цих цілей. Таким чином, розробка політики та програм повинна чітко враховувати свою участь у досягненні стратегічних цілей діяльності підприємства.

3. Розробка бюджетів відповідно до підходів досягнення цілей. Даний принцип передбачає підготовку фінансового плану, який дає змогу узагальнити діяльність підприємства у вимірі фінансових результатів. Фінансовий план має важливе значення для забезпечення операційної діяльності підприємства активами у довгостроковій перспективі. Через фінансове планування процесів, керівники, що приймають рішення, здатні краще зрозуміти фінансові наслідки поточної та

майбутньої діяльності та приймати своєчасні рішення щодо досягнення поставлених стратегічних цілей.

4. Оцінка ефективності та коригування бюджетів. Цей принцип передбачає проведення постійного моніторингу та оцінку виконання фінансових та програмних цілей. В результаті чого, керівництво може вносити корективи до бюджетів, політики і планів діяльності. За допомогою цього принципу здійснюється зворотній зв'язок у процеси розробки стратегічних цілей, для підтвердження їх актуальності.

Кожен із наведених принципів бюджетного управління підприємства включає компоненти (конкретні дії), за допомогою яких можна досягнути поставлених результатів. На рис. 2 відображені принципи бюджетного управління та їх компоненти.

До принципу встановлення цілей відноситься три компоненти, а саме: оцінка попиту та пропозиції, встановлення пріоритетів; визначення можливостей, капітальних активів та структури управління підприємством; розробка стратегічних цілей.

На самому початку керівництву підприємства слід проаналізувати стан ринку виробництва та реалізації продукції (послуг), а також тенденції та проблеми, які можуть виникнути у майбутньому. Для цього й проводиться оцінка попиту та пропозиції продукції (послуг), цінової політики, конкурентного середовища, а також факторів, що впливають на ці показники: стан економіки країни, демографічний та соціальний фактор, склад споживчого ринку, технологічний розвиток, екологія, правові питання тощо. Саме даний аналіз дає можливість керівництву встановити пріоритети для розробки стратегічних цілей своєї діяльності. Наступною дією є оцінка власних можливостей підприємства: структури управління, наявного капіталу, стану основних засобів, використання інформаційної бази, мотивація працівників. Встановлюється відповідність наявних можливостей з розробкою стратегічних цілей. У разі виявлення відхилень вирішуються питання щодо проведення змін, які дадуть можливість досягти стратегічних цілей. Враховуючи усі вище перелічені заходи, керівництво переходить до конкретної дії першого принципу – розробки стратегічних цілей своєї діяльності, які повинні бути пов'язані з потребами ринку та можливостями підприємства, а також враховувати наявний капітал та систему управління.

Другий принцип бюджетного управління включає такі три компоненти: прийняття фінансової політики, розробка операційної та інвестиційної політики та планів, розробка стратегій управління.

Керівництво підприємства повинно розробити комплексну фінансову політику, яка повинна бути послідовною, невід'ємною частиною фінансових планів і бюджету, відповідати загальним цілям діяльності та бути результатом досягнення стратегічних цілей. При розробці операційної та інвестиційної політики та планів слід звернути увагу на придбання, утримання, оновлення та вибуття капітальних активів. Дані дії показують необхідність забезпечення операційної діяльності активами для виробництва певного обсягу продукції. Ці політики і плани повинні відповідати один одному, бути узгодженими та інтегрованими зі стратегічними цілями діяльності підприємства. Наступним кроком є розробка відповідних стратегій управління, які сприятимуть підвищенню конкурентоспроможності, успішності виконання бюджету та досягненню довгострокових цілей. Стратегії

управління необхідні для вирішення як фінансових, так і програмних цілей, а також встановлення відповідності бюджету головним завданням.

Рис. 2. **Принципи та компоненти бюджетного управління**

Джерело: розроблено автором Приймук О.Р.

Третій принцип стосується вже самої розробки бюджетів і включає такі компоненти як: розробка процесу підготовки й прийняття бюджету, розробка та оцінка фінансових показників, прийняття бюджету.

Процес підготовки й прийняття бюджету є складним і потребує насамперед визначення відповідальних осіб за підготовку бюджетів, що полегшить сам процес їх розробки та затвердження. Для своєчасного прийняття бюджету відповідальні особи повинні чітко розуміти поставлені перед ними завдання, розробляти альтернативні варіанти бюджетів та довести усю інформацію до керівництва підприємства для прийняття ефективних управлінських рішень. Довгострокові фінансові плани повинні постійно переглядатися та оновлюватися, враховуючи чинник часу та зовнішніх і внутрішніх факторів функціонування підприємства. Тому розробка фінансових показників дасть можливість розрахувати декілька варіантів використання ресурсів та витрат та оцінити їх наслідки. Далі йде процес прийняття бюджету, який відображає комплексний операційний та фінансовий план підприємства. Бюджет повинен відображати політику діяльності підприємства, враховувати проблемні місця та містити заходи щодо їх уникнення.

Останній принцип включає в себе такі дії: моніторинг, вимірювання та оцінка ефективності; коригування бюджету.

Керівництво підприємства повинно постійно контролювати та аналізувати роботу кожного структурного підрозділу щодо отримання очікуваних бюджетних результатів та виконання стратегічних цілей. Аналіз обов'язково повинен включати вплив зовнішніх факторів на результативність діяльності підприємства. На основі проведеної оцінки керівництву необхідно проводити коригування стратегії, програми, політики, планів, бюджету, щоб залишитися конкурентоспроможнім на ринку та підвищувати ефективність своєї діяльності.

Виділимо основні переваги застосування бюджетного управління на сучасному підприємстві.

1. Бюджетне управління – всеохоплюючий інструмент управління, що об'єднує різні організаційні заходи на підприємстві від планування до контролінгу.

2. Бюджети забезпечують стандарти, за якими можна виміряти фактичну ефективність. Це допомагає приймати своєчасні коригувальні дії, які є важливою частиною контролю.

3. Бюджети є важливим інструментом координації діяльності на підприємстві. При підготовці різних бюджетів знання, вміння та досвід багатьох керівників підрозділів об'єднуються, а терміни розробки бізнес-планів скорочуються, оскільки реалістичний прогноз бюджету є важливим компонентом бізнес-плану. Це приводить до належної координації зусиль різних підрозділів підприємства в організації своєї діяльності.

4. Бюджетне управління на підприємстві сприяє зменшенню непродуктивних операцій шляхом мінімізації витрат ресурсів. Бюджети готуються після обґрунтованого аналізу та оцінки і спрямовані на певні цілі та завдання.

5. Бюджетне управління на підприємстві полегшує фінансове планування та контроль. Кінцевим ефектом бюджетування є ретельне вивчення фінансового аспекту діяльності підприємства. Це сприяє оптимальному використанню фінансових ресурсів підприємства.

6. Бюджетне управління включає в себе контроль за виконанням бюджетів. Це допомагає зосередити час і зусилля керівників, які приймають управлінські рішення, на тих областях, які є найбільш важливими для підвищення ефективності діяльності підприємства та досягнення стратегічних цілей.

7. Бюджетне управління на підприємстві є важливим пристроєм для фіксації відповідальності різних посад. Особи, які займають різні посади, за допомогою бюджетів більш відповідальне відносяться до своїх обов'язків.

Висновки та пропозиції. Таким чином, ефективне функціонування сучасного підприємства неможливо уявити без бюджетного управління.

Бюджетне управління на підприємстві є цілеспрямованим процесом, що включає в себе основні функції управління: планування, організація, мотивація і контроль. Цілеспрямований підхід до бюджетування включає в себе планування, розробку, прийняття та виконання бюджету. Особливістю бюджетного управління є те, що це довготривалий процес і не може здійснюватися у короткостроковому періоді.

Всі цілі бюджетного управління спрямовані на стимулювання керівників підприємства до свідомого планування своїх дій та економічного оцінювання своїх результатів, що сприятиме перспективному мисленню, організації та координації роботи підрозділів, підвищуватиме об'єктивність оцінювання та мотивацію роботи структурних одиниць.

Застосування науково-обґрунтованих принципів бюджетного управління буде впливати на ефективність системи управління на підприємстві в цілому, досягнення стратегічних цілей та сприяти підвищенню ефективності його функціонування.

Значними перевагами застосування бюджетного управління є підвищення перспективи управління на підприємстві в цілому, виявлення проблем та своєчасне прийняття необхідних управлінських рішень, координація діяльності усіх структурних підрозділів, встановлення критеріїв швидкого оцінювання ефективності і коригування неефективних видів діяльності, мотивація відповідальних осіб до раціонального використання ресурсів.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Білик М. Д.* Бюджетування у системі фінансового планування / М. Д. Білик // Фінанси України. – 2010. – № 3. – С. 97 – 109.

2. *Білобловський С. О.* Складові елементи процесу бюджетування / С. О. Білобловський // Економіка. Фінанси. Право. – 2008. – № 8. – С. 20 – 25.

3. *Бланк І. А.* Стратегія і тактика управління фінансами / І. А. Бланк. – К.: МП «ІТЕМ», 2006. – 345 с.

4. *Дугельный А. П.* Бюджетное управление предприятием / А. П. Дугельный, В. Ф. Комаров. – М.: Дело, 2003. – 432 с.

5. *Ілляшенко Т. О., Ілляшенко К. В., Скобенко М. В.* Бюджетування як напрямок удосконалення системи управління діяльністю підприємств [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/ 29735/1/Illyashenko_Illyashenko_Skobenko.pdf.

6. *Квасницька Р. С., Джерелейко С. О.* Бюджетування на підприємстві: суть та основні передумови ефективного застосування / Р. С. Квасницька, С. О. Джерелейко // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. – 2008. – № 5, Т. 1. – С. 54 – 56.

7. *Кузьмін О. Є.* Бюджетування в системі управління організацією: теоретичні та прикладні засади [Текст] : монографія / О. Є. Кузьмін, О. Г. Мельник. – К. : Кондор, 2007. – 234 с.

8. *Матюха О. В.* Бюджетування як інструмент забезпечення життєдіяльності підприємства : [монографія] / О. В. Матюха, А. Г. Іванова, О. Г. Череп, Г. І. Рурка, О. Ю. Смеридло; ред.: А. В. Череп; МОН України, ДВНЗ "Запоріз. нац. ун-т". – Запоріжжя, 2011. – 220 с.

9. *Попов А. А.* Бюджетирование как инструмент финансового планирования [Електронный ресурс]. – Режим доступу : http://www.cfin.ru/ management/ finance/budget/budget_planning.shtml. – Загол. з екрана.

10. *Савчук В. П.* Управление прибылью и бюджетирование / В. П. Савчук. – 2-е изд. – М.: БИНОМ. Лаборатория знаний, 2010. – 432 с.

11. Хруцкий В. Внутрифирменное бюджетирование : настольная книга по постановке финансового планирования / В. Хруцкий, В. Гамаюнов. – 2-е изд., перераб. и доп. – М. : Финансы и статистика, 2008. – 464 с.

12. *Череп О. Г.* Роль бюджету та процесу бюджетування в управлінні підприємством / О. Г. Череп, О. Ю. Стремидло // Бюлетень Міжнародного Нобелівського економічного форуму. – 2011. – № 1. – С. 445 – 451.

13. *Ярмоліцька О. В.* Управління виробничим потенціалом залізничного транспорту на основі бюджетування / М.С. Стасишен, О.В. Ярмоліцька // Збірник наукових праць Державного економіко-технологічного університету транспорту. Серія «Економіка і управління». – К.: ДЕТУТ. – 2011. – Вип. 17. – С. 179 – 185.

REFERENCES

1. Bilyk,, M.D. (2010), "Budgeting in the system of financial planning", *Finance of Ukraine*, no. 3., pp. 97–109.

2. Biloblivsky, S.O. (2008), "Components of the budgeting process", *Economy. Finances. Right*, vol. 8., pp. 20–25.

3. Blank, I.A. (2006), *Strategiya i taktyka upravlinnya finansamy* [Strategy and tactics of financial management], *MP ITEM,* Kyiv, Ukraine.

4. Dugelny, A.P. (2003), *Byudzhetnoye upravleniye predpriyatiyem* [Budget management of the Enterprise], *Delo*, Moscow, Russia.

5. Illyashenko, T.O. Illyashenko, K.V. and Skobenko, M.V. (2012), "Budgeting as the direction of improving the system of management of enterprises", *Visnik SumDU*, [Online], available at: http://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/29735/1/ Illyashenko_Illyashenko_Skobenko.pdf/ (Accessed 10 November 2018).

6. Kvasnitska, R.S. and Dzhereleyko, S.O. (2008), "Budgeting in the enterprise: the essence and the basic prerequisites of effective application", *Visnik Khmelnitskogo Nationalnogo Universitetu,, Economic Sciences*, vol 5, T. 1, pp. 54–56.

7. Kuzmin, O.Y. (2007), *Byudzhetuvannya v systemi upravlinnya organizaciyeyu: teoretychni ta prykladni zasady* [Budgeting in the system of organization management: theoretical and applied principles], Kondor. Kyiv, Ukraine.

8. Matyukha, O.V. Ivanova, A.G., Cherep, O.H., Rurka, H.I. and Smerydlo, O.Yu. (2011), *Byudzhetuvannya yak instrument zabezpechennya zhyttyediyalnosti pidpryyemstva* [Budgeting as a tool for life support of the enterprise], Zaporizhskyi natsionalnyi universytet, Zaporizhzhia, Ukraine.

9. Popov, A.A. (2010), Byudzhetyrovanye kak ynstrument fynansovogo plan`rovanyya [Budgeting as a tool for financial planning], available at: http://www.cfin.ru/ management / finance / budget / budget_planning.shtml. (Accessed 15 December 2018).

10. Savchuk,, V.P. (2010), Upravlenie pribyliu i biudzhetirovanie [Profit management and budgeting], *BINOM. Laboratoriia znaniy,* Moscow, Russia.

11. Khrutsky, V. and Gamayunov V. (2008), Vnitrifirmennoe budgetirovanie: Naslnaya kniga po postanovke finansovosgo planirovaniya [Intrafirm Budgeting: Handbook on the formulation of financial planning], 2nd ed, *Finansi i Statistica*, Moscow, Russia.

12. Cherep, O.G. and Stremydlo, O.Yu. (2011), "The role of the budget and budgeting process in enterprise management", *Bjuleten Mizhnarodnogo Nobelevskogo economichnogo forumu,* vol 1, pp. 445-451.

13. Yarmolitska, O.V. and Stasyshen, M.S. (2011), "Management of the production potential of rail transport on the basis of budgeting", *Zbirnyk naukovykh prats Derzhavnoho ekonomiko-tekhnolohichnoho universytetu transportu, seriia «Ekonomika i upravlinnia»*, vol. 17, pp. 179-185.

Ольга Приймук, к.э.н., доц.
(доцент каф. «Экономика, маркетинг и бизнес-администрирование», Государственный университет инфраструктуры и технологий)
ORCID ID 0000-0003-1265-272X
Лариса Ковальчук
(магистр группы 1-БА, Государственный университет инфраструктуры и технологий)
Татьяна Максименко
(магистр группы 1-БА, Государственный университет инфраструктуры и технологий)

ЦЕЛИ, ПРИНЦИПЫ И ПРЕИМУЩЕСТВА ПРИМЕНЕНИЯ БЮДЖЕТНОГО УПРАВЛЕНИЯ НА ПРЕДПРИЯТИИ

Для современных предприятий бюджетное управление является не только процессом формирования бюджетов, но и управленческой технологией, основанной на трансформации его целей и задач в систему бюджетов, организацию контроля за их выполнением, анализе отклонений и корректировки хозяйственной деятельности с целью достижения поставленных целей. Бюджетное управление состоит из мероприятий, направляемых на экономическое развитие предприятия, реализацию и оценку плана предоставления услуг и росту капитальных активов.

Основой эффективного внедрения и функционирования бюджетирования на предприятии является разработка научно обоснованных принципов, которые определяют характер и содержание деятельности предприятия. В статье дается характеристика основных принципов бюджетного управления и их компонентов, с помощью которых руководство предприятия, которое принимает управленческие решения, сможет достичь поставленных стратегических целей.

Значительными преимуществами применения бюджетного управления является повышение перспективы управления на предприятии в целом, выявление проблем и своевременное принятие необходимых управленческих решений, координация деятельности всех структурных подразделений, установление критериев быстрой оценки эффективности и корректировки неэффективных видов деятельности, мотивация ответственных лиц к рациональному использованию ресурсов.

Ключевые слова: *бюджетирование, бюджетное управление, стратегические цели, экономическое развитие предприятия, принципы бюджетирования,*

Olga Pryimuk, Ph.D., Assoc.
(Associate Professor, Department of Economics, Marketing and Business Administration, State University of Infrastructure and Technologies)
ORCID ID 0000-0003-1265-272X
Larisa Kovalchuk
(undergraduate group 1-BA, State University of Infrastructure and Technology)
Tatyana Maksimenko
(undergraduate group 1-BA, State University of Infrastructure and Technology)

GOALS, PRINCIPLES AND ADVANTAGES OF APPLICATION OF BUDGET MANAGEMENT IN THE ENTERPRISE

For modern enterprises, fiscal management is not only a process of budgeting, but also a management technology based on the transformation of its goals and tasks into the system of budgets, the organization of control over their implementation, the analysis of deviations and adjustment of economic activity in order to achieve the goals. Its main features are that it includes a long-term perspective, establishes links with broad organizational goals, focuses budget decisions on results, engages and promotes effective communication with stakeholders, provides incentives for management and employees.

The main objectives of budget management in the enterprise are allocated: planning - includes budget development; control - compares performance indicators of different structural units with planned ones; coordination - ensures effective coordination by all structural divisions; increase of efficiency - establishment of planned indicators of the enterprise with the account of external and internal factors of activity; financial planning - plans for cash flow

The basis of effective implementation and functioning of budgeting at an enterprise is the development of scientifically grounded principles that determine the nature and content of the enterprise. The article gives a description of the main principles of budgetary management and their components, through which the management of the enterprise, which makes management decisions, can achieve the set strategic goals. Principles of budget management for enterprises are: the establishment of strategic goals of the enterprise to make managerial decisions by management; development of approaches to achieve the established goals; budgeting in accordance with the approaches to achieve goals; performance appraisal and budget adjustments

Significant advantages of using budget management are to increase the management perspective in the enterprise as a whole, identify problems and timely adoption of necessary management decisions, coordinate the activities of all structural subdivisions, establish criteria for rapid assessment of efficiency and adjust inefficient activities, motivate responsible persons to rational use of resources.

Keywords: *budgeting, budget management, strategic goals, economic development of the enterprise, principles of budgeting*